

Moduł 4: Quiz

Instrukcje:

Na zakończenie modułu, dwa zestawy (każdy po) pięć pytań dla Obserwatorów. Pięć pytań stanowi **zestaw podstawowy**, a pozostałe pięć – **zestaw rezerwowy**.

Zestaw podstawowy: Każdy Obserwator zobowiązany jest odpowiedzieć na pięć pytań. Do każdego pytania możliwa jest tylko jedna poprawna odpowiedź spośród trzech opcji (a, b, c). Poprawna odpowiedź to 2 punkty. Aby zaliczyć quiz, należy uzyskać minimum 6 punktów.

Jeżeli Obserwator nie osiągnie 6 punktów po ukończeniu zestawu podstawowego, zostanie udostępniony dodatkowy zestaw pięciu pytań rezerwowych (**zestaw rezerwowy**). Pytania rezerwowe nie są już punktowane, w celu uniknięcia zniechęcenia.

Po zakończeniu zarówno zestawu podstawowego, jak i rezerwowego, każda odpowiedź (a,b,c) zostanie oznaczona jako poprawna lub niepoprawna, wraz z wyjaśnieniem.

Postęp jest zapisywany automatycznie gdy Obserwator rozwiązuje quiz. Strona quizu może zostać później ponownie otwarta w celu kontynuacji, pod warunkiem użycia tego samego komputera lub urządzenia mobilnego i przeglądarki.

Pytania oparte są na konkretnej sytuacji, z informacjami dostarczonymi zarówno w szablonie raportowania, jak i w module szkoleniowym. Pytania skupią się na następujących obszarach wiedzy, istotnych zarówno dla analizy biurkowej, jak i fazy realizacji kontraktu:

- schemat i rodzaj korupcji, jak identyfikować czerwone flagi;
- modyfikacja umowy;
- podwykonawstwo.

Każde pytanie należy przeczytać uważnie i wybrać najbardziej precyzyjną odpowiedź.

Nacisk zostanie położony na praktyczne, rzeczywiste sytuacje oparte na projektach klimatycznych i środowiskowych.

Pytania

1/ Umowa zawiera zapis dotyczący możliwości jej zmiany. Postanowienie jest sformułowane następująco:

W przypadku zaistnienia innych okoliczności, niezależnie od ich charakteru, w tym zawinionych przez Zamawiającego, skutkujących niemożliwością wykonania lub należytego wykonania przedmiotu Umowy (...) w tym o charakterze prawnym, organizacyjnym, ekonomicznym, administracyjnym lub technicznym (...) możliwe jest dokonanie uzasadnionej tymi okolicznościami zmiany: sposobu wykonania, materiałów i technologii wykonania robót, zmiany lokalizacji obiektów budowlanych (...).

W oparciu o ten zapis można stwierdzić, że zmiana jest dopuszczalna i jest to „klauzula przeglądowa” skonstruowana zgodnie z wymogami prawa unijnego (dyrektywy i orzecznictwo TSUE) ?

(Jedna odpowiedź jest poprawna)

a/ tak, zmiana umowy jest dopuszczalna, zmiana („klauzula przeglądowa”) jest skonstruowana w sposób, który pozwala na zachowanie zasady przejrzystości i nie zmienia równowagi ekonomicznej między zamawiającym a wykonawcą.

b/ nie, nie jest to jasna, precyzyjna i jednoznaczna klauzula umowna umożliwiająca wprowadzenie prawidłowej zmiany.

c/ tak, zmiana umowy jest możliwa, choć warunki zmiany, tj. okoliczności prawne, organizacyjne, ekonomiczne i techniczne, są sformułowane lakonicznie, umowa precyzuje, co można zmienić.

Poprawna odpowiedź: b

Wyjaśnienie:

NiezbędneWarunkiem zmiany umowy jest uwzględnienie możliwości dokonania takiej zmiany już na etapie postępowania o udzielenie zamówienia publicznego, poprzez przewidzenie jej w ogłoszeniu o zamówieniu lub w dokumentach zamówienia, np. w specyfikacji warunków zamówienia. Warunek ten wynika m.in. z zasady przejrzystości postępowania, która gwarantuje równe traktowanie wszystkich wykonawców. Jasne i precyzyjne przewidzenie możliwych zmian umowy pozwala także wykonawcom na jak najlepsze przygotowanie swojej oferty i realizację umowy. **Należy tu podkreślić, że obowiązek opisanie zmiany w formie jasnych, precyzyjnych i jednoznacznych klauzul umownych oznacza, że należy szczegółowo określić zasady modyfikacji umowy, a nie ograniczać się do ogólnych odwołań do możliwości zmiany.**

2/ Zgodnie z postanowieniami umowy obserwator budowy jest opłacany przez wykonawcę (a nie przez zamawiającego/inwestora), a jego wynagrodzenie jest uzależnione od ilości wykonanych robót.

Czy takie rozwiązanie jest prawidłowe i nie stwarza ryzyka konfliktu interesów oraz korupcji?(Jedna odpowiedź jest prawidłowa)

a/ tak, tego typu rozwiązanie jest prawidłowe;

b/ tak, tego typu rozwiązanie jest prawidłowe, jednak powinny zostać wprowadzone pewne limity w zakresie wykonanych prac.

c/ nie, zgodnie z tymi zasadami nadzór znajduje się w konflikcie interesów, zagrażając jego niezależności

Prawidłowa odpowiedź: c

Uzasadnienie:

Wykonawca (lub osoba) sprawująca nadzór jest niezależny i odpowiada za zapewnienie jakości i zgodności prac z projektem. Powyższe postanowienie stawia obserwatora w konflikcie interesów, zagrażając jego niezależności i obiektywności.

3/ Wykonawca i Zamawiający podpisali porozumienie („ugodę”) na mocy której dodatkowe wyposażenie zostałyby dostarczone w zamian za częściowe wycofanie prac oraz gwarancję wykonawcy zrzeczenia się wszelkich powiązanych roszczeń

Czy takie rozwiązanie jest prawidłowe i wolne od ryzyka potencjalnej korupcji, mając na uwadze, że umowa ta została zawarta i wykonana w reżimie procedury zamówień publicznych (powyżej progów dyrektywy UE) i w dokumencie zamówienia taka możliwość nie była przewidziana?

(Jedna odpowiedź jest prawidłowa)

a/ tak, takie rozwiązanie jest prawidłowe, istnieje swoboda zawierania i modyfikowania umów;

b/ nie, nie można dokonać zmiany tej umowy bez nowej procedury przetargowej, nawet jeśli zmiana ta jest obiektywnie rodzajem ugody

c/ tak, w ten sposób można uniknąć sporów i procesów sądowych między zamawiającym a wykonawcą.

Prawidłowa odpowiedź: b

Uzasadnienie:

zgodnie z prawem UE (Trybunał Sprawiedliwości UE - sprawa Finn Frogne A/S C-549/14), zmiana tej umowy nie może zostać dokonana bez wszczęcia nowej procedury przetargowej, nawet w przypadku, gdy zmiana ta jest obiektywnie rodzajem ugody, w której obie strony zgadzają się na wzajemne zrzeczenia, mającej na celu zakończenie sporu o niepewnym wyniku, powstałego z trudności napotkanych przy wykonaniu tej umowy.

Sytuacja byłaby odmienna jedynie, gdyby dokumenty zamówienia przewidywały możliwość dostosowania pewnych warunków, nawet istotnych, po udzieleniu zamówienia i ustalały szczegółowe zasady stosowania tej możliwości.

4/ Po podpisaniu umowy, zadania, które były pierwotnie wymagane do wykonania osobiście przez wykonawcę (zgodnie z określeniami (jak przewidziano w specyfikacji technicznej) zostały natomiast powierzone podwykonawcy.

Czy ta sytuacja może budzić potencjalne czerwone flagi w obszarze podwykonawstwa?

(Jedna odpowiedź jest prawidłowa)

a/ nie, podwykonawstwo jest zawsze możliwe w trakcie realizacji umowy

b/ nie, umowa zawsze może być zmieniona, jeśli istnieje jednomyślna wola zamawiającego i wykonawcy

c/ tak, może to sugerować niewłaściwe zachowanie

Prawidłowa odpowiedź: c

Wyjaśnienie:

może to sugerować niewłaściwe zachowanie. Wymagania w dokumentach przetargowych mogą wpływać na to, którzy wykonawcy wybiorą udział w przetargu. Każda modyfikacja dokonana po podpisaniu umowy musi być starannie analizowana.

5/ Po podpisaniu umowy, wykonawca podzlecił całość kontraktu podwykonawcom. Jednakże, niektóre części tej umowy miały być wykonane bezpośrednio przez wykonawcę zgodnie z przepisami zamówień publicznych (jak przewidziano w specyfikacji technicznej).

Czy ta sytuacja może wskazywać na potencjalne czerwone flagi w podwykonawstwie?

(Jedna odpowiedź jest prawidłowa)

a/ tak, jest to sposób na ominięcie wymagań zamówień publicznych, w tym wymogu wykonania części tej umowy bezpośrednio przez wykonawcę.

b/ nie, to zależy wyłącznie od wykonawcy, w jaki sposób zrealizuje umowę, czy własnymi zasobami, czy z pomocą podwykonawców

c/ nie, umowa zawsze może być zmieniona, jeśli istnieje jednomyślna wola zamawiającego i wykonawcy

Prawidłowa odpowiedź a

Wyjaśnienie:

Zamówienie jest udzielane w drodze procedury, zamawiający weryfikuje zdolności wykonawcy, w przedstawionej sytuacji umowa zostanie wykonana w całości przez podmioty, które nie były w żaden sposób weryfikowane na etapie procedury zamówienia publicznego, a część umowy miała być wykonana przez wykonawcę.

6/ Jakie schematy korupcyjne można zidentyfikować w realizacji umowy:

(Jedna odpowiedź jest prawidłowa)

a/ nieuzasadniona modyfikacja umowy;

b/ nieprawidłowe (pozorne) podwykonawstwo;

c/ obie odpowiedzi są prawidłowe.

Prawidłowa odpowiedź c

Wyjaśnienie:

zarówno zmiany w umowie, zwłaszcza liczne, skutkujące znacznym wzrostem wartości procentowej, jak i zmiany w zakresie podwykonawstwa, zwłaszcza te niezgodne z wymaganiami na etapie przetargu, mogą sugerować niewłaściwe zachowanie.

7/ Wykonawca zbuduje ekologiczną infrastrukturę turystyczną, składającą się ze ścieżek edukacyjnych i budynku centrum dla odwiedzających. Centrum dla odwiedzających będzie miało powierzchnię zabudowy nieprzekraczającą sześćdziesięciu (60) metrów kwadratowych. Budowa obiektów wielkopowierzchniowych, w tym centrów dla odwiedzających lub parkingów, jest wyraźnie zabroniona.

Umowa zostanie zmieniona w następujący sposób:

Wykonawca wybuduje centrum dla odwiedzających o przybliżonej powierzchni użytkowej czterysta pięćdziesiąt (450) metrów kwadratowych oraz parking o pojemności sześćdziesięciu (60) pojazdów, przeznaczony do wspierania działalności ekoturystycznej.

Czy przedstawiona sytuacja może wskazywać na potencjalne czerwone flagi w modyfikacjach umowy, czy to poprzez aneksy, czy dodatkowe prace?

(Jedna odpowiedź jest prawidłowa)

a/ nie, była to jednomyślna decyzja zarówno zamawiającego, jak i wykonawcy

b/ tak, oznacza to istotną modyfikację, niedopuszczalną zgodnie z postanowieniami umowy

c/ nie, umowa zawsze może być zmieniona.

Poprawna odpowiedź b

Wyjaśnienie:

Zgodnie z prawem UE, a w konsekwencji z prawidłowo wdrożonymi przepisami krajowymi, tzw. istotne modyfikacje zmieniające równowagę ekonomiczną między wykonawcą a zamawiającym są niedozwolone. Takie modyfikacje były również zabronione w ramach umowy (budowa obiektów wielkopowierzchniowych, w tym centrów obsługi odwiedzających lub parkingów).

8/ Termin realizacji umowy został przedłużony o 100 dni z powodu nieprzewidzianych okoliczności, a mianowicie niekorzystnych warunków pogodowych (temperatury poniżej 0°C w grudniu, przy realizacji projektu w Polsce). Pierwotny termin wynosił 150 dni. Umowa nie zawiera klauzul rewizyjnych umożliwiających zmianę terminu umowy ze względu na określone okoliczności i warunki.

Czy ta sytuacja faktyczna budzi obawy i czy taka modyfikacja umowy jest dozwolona?
(Jedna odpowiedź jest prawidłowa)

a/ nie, warunki pogodowe są nieprzewidywalne i modyfikacja umowy powinna być dozwolona.

b/ nie, była to jednomyślna decyzja zarówno zamawiającego, jak i wykonawcy

c/ tak, ten powód nie może być uzasadniony jako nieprzewidziane okoliczności

Poprawna odpowiedź c

Wyjaśnienie:

Tego typu warunki pogodowe nie są niczym niezwykłym w Polsce o tej porze roku. Taka zmiana byłaby możliwa i nie wzbudzałaby podejrzeń o potencjalne działania korupcyjne, gdyby zamawiający zastosował tzw. klauzulę przeglądową, tj. opisał w umowie, co i pod jakimi warunkami może zostać zmienione, lub udowodnił, że dane warunki pogodowe były nietypowe, np. na podstawie danych z odpowiednich instytutów, takich jak np. w Polsce byłby to Instytut Meteorologii i Gospodarki Wodnej.

9/ Niedołożenie przez zamawiającego starań w dochodzeniu kar umownych, zgodnie z zasadami przewidzianymi w umowie. Stan faktyczny wskazuje, że nie było podstaw do odstąpienia od naliczenia kar umownych lub ich złagodzenia w sposób i na warunkach przewidzianych w prawie krajowym

Czy obecna sytuacja nosi znamiona nielegalnych, korupcjogennych działań? (Jedna odpowiedź jest prawidłowa)

a/ nie, strony umowy chcą zakończyć umowę i uniknąć sporu sądowego

b/ tak, kary umowne powinny być egzekwowane

c/ nie, to zależy od stron umowy, czy i w jaki sposób chcą dochodzić swoich roszczeń

Poprawna odpowiedź b

Wyjaśnienie:

Jakiegokolwiek prawnie lub ekonomicznie nieuzasadnione odstąpienie od dochodzenia kar umownych, zwłaszcza w sektorze publicznym, wiąże się z ryzykiem odpowiedzialności prawnej i może podlegać ocenie pod kątem nadużyć lub korupcji. Zaniechanie dochodzenia kar umownych może skutkować szkodą dla budżetu państwa, jeżeli kara umowna jest zastrzeżona na wypadek niewykonania lub nienależytego wykonania zobowiązania.

10/ Zamawiający dokonał zmiany umowy (robót), wartość zmiany umowy nie przekracza 15% wartości netto umowy. Ponadto, wartość zmiany nie przekracza progów stosowania dyrektyw (prawo UE – dyrektywa 2014/24/UE lub dyrektywa 2014/25/UE).

Czy obecna sytuacja nosi znamiona nielegalnych, korupcjogennych działań? (Jedna odpowiedź jest prawidłowa)

a/ nie, jest to dopuszczalne zgodnie z prawem UE

b/ tak, nie jest możliwe zmodyfikowanie umowy, mając na uwadze tę zasadę:

„Pacta sunt servanda”

jest łacińską zasadą prawną oznaczającą „umów należy dotrzymywać”. Stwierdza ona, że traktaty, umowy i inne porozumienia są wiążące dla stron, które je podpisały, i muszą być dotrzymane w dobrej wierze.

c/ tak, taka zmiana procentowej wartości umowy jest bardzo wysoka i wskazuje na możliwą chęć renegocjacji umowy lub sygnalizuje potencjalnie niewłaściwe, korupcyjne zachowanie.

Prawidłowa odpowiedź a

Wyjaśnienie:

Zgodnie z prawem UE, stosunkowo niewielki zakres zmiany pozwala zamawiającemu na modyfikację umowy bez nowej procedury zamówienia. Dotyczy to sytuacji, w których zmiana mieści się w granicach 10% (usługi lub towary) lub 15% (roboty) pierwotnej wartości, a wartość zmiany nie przekracza progów stosowania dyrektywy.